

808

Gyeptermekek tápértéke

Kota M. - Nagy G. - Vinczeffly I.
Agrártudományi Egyetem, Debrecen

A gyeptermekek (legelt fű, szilázs, széna) értékéről vegyes és változó vélemények alakultak ki. A DATE Műszerközpontjában végzett néhány ezer vizsgálat adatai alapján - figyelembe véve a hazai szakirodalmat is - nyújtunk tájékoztatást e kérdésben.

Mivel a hazai gyeptermekekről van szó, csak a kérdéssel foglalkozó hazai szakirodalomból említünk néhány jellemző adatot. Teljességre nem törekedhetünk; ezúttal a termékek nyersfehérje szerint értékelünk, néha viszonyítva a kiváló lucernaszénához. CSUKÁS (1952) adatai szerint a jó réti széna a lucerna nyersfehérjetartalmának mindössze 40%-át adta, BAINTNER (1967) már átlagosan 43%-nak találta, HEROLD (1977) 45%-ról ír, KAKUK-SCHMIDT (1988) 60%-nak találták a réti széna %-át a lucernaszénához viszonyítva. SCHMIDT (1993) adatai már 72%-ot jeleznek, míg VÁRHEGYI és tsa (1991) fűadatai már a jó lucernaszéna nyersfehérjéjének 80%-át adja. Régebbi vizsgálataink szerint a kiváló fűvek április második felében jelentős nyersfehérjét tartalmaznak; a levélrészek 20,6%-a több mint egyharmaddal nagyobb a szár nyersfehérjetartalmánál (VINCZEFFLY 1973). Ugyancsak régebbi vizsgálatainkból említjük (KOTA-VINCZEFFLY 1974), hogy 17 nagyon jó fűvünk átlagos nyersfehérjetartalma 14,4%, ugyanakkor 34 - pillangós nélküli - kétszikű gyepnövény 14,8%-os nyersfehérjét tartalmazott. A műtrágyázott (N300+P70+K120 kg/ha) fűkeverékek és javított gyeppek 16,8-17,7% nyersfehérjét tartalmaztak (KOTA-VINCZEFFLY 1990, 1993, 1995). Míg a természetes gyep 10%-nyi nyersfehérjét tartalmaz, a műtrágyázott már 13,9%-ot, a műtrágyázott és felülvetett 15,4%-ot (NAGY 1988, 1991, VINCZEFFLY-NAGY 1994), ami jelentősen növeli azok állateltartó képességét (NAGY G. 1989, 1992, NAGY-VINCZEFFLY 1995). Még késő ősszel is, október 24. és december 21. között 13,6% volt a nádas csenkesz nyersfehérje tartalma (NAGY G. 1990). A hasznosítások száma is növeli a gyep nyersfehérje tartalmát (KOTA 1986) és sokszor a kevés rost miatt nem emésztik meg az állatok a sok fehérjét. Ezért javasoljuk - külföldi példák és saját kísérletek alapján a szalmás fűszilázst (KOTA 1983, 1991, 1995; KOTA-VINCZEFFLY 1991, 1995).

Anyag és módszer

A több ezer mintát 1971. és 1994. között vizsgáltuk a MSZ6830-as sorozat szerint. Külön érdekessége a táblázatnak a fű, szilázs és széna adatsora, a fű, szalmás szilázs és fűves kukoricaszár-szilázs sora és nem érdektelen a tarlómaradványok meglehetősen

A gyep termékeinek tápértéke
a DATE Műszerközpont Laboratóriumában végzett vizsgálatok alapján

Megnevezés	Száranyag, g/kg										Nettó energia MJ/kg sz.a.		Hivatkozás
	sz.a.	ny.feh.	ny.hamu	ny.f.:ny.t.	ny.zsír	ny.hamu	Nmk	m	g	l			
1. Tíz kiváló fű és két pillangós átlaga	269	172	258	1,50	38	100	397	5,23	2,83	5,28	Vinczeffy anyaga		
2. Tizenkét kétszíkú átl.	215	155	222	1,43	41	153	453	4,97	2,69	5,06	Vinczeffy anyaga		
3. Természetes gyep NPK = 0	265	100	302	3,02	15	63	464	5,67	4,00	5,62	Nagy G., 1988		
Természetes gyep + N300+P70+K120 kg/ha	234	139	302	2,17	27	69	401	5,73	4,07	5,55	Nagy G., 1988		
Term.gyep+ felülvetés N300+P70+K120 kg/ha	222	154	187	1,86	28	93	375	5,50	3,12	5,50	Nagy G., 1988		
4. Két fűkeve. 4 növ./év 32 növedék átlaga	238	177	260	1,47	38	103	401	5,33	2,87	5,35	Kota és tsa, 1993.		
5. Fest.ar. X.24-XII.21.átlag	360	136	257	1,89	29	119	460	5,26	2,88	5,27	Nagy G., 1990		
6. Fűszecskeska, friss	206	129	299	2,32	38	94	451	5,43	3,04	5,39	Nagy G. anyaga		
Ugyanabból szilázs	234	114	284	2,48	36	92	414	4,85	2,72	5,02	Nagy G. anyaga		
Ugyanabból széna	881	121	282	2,33	38	94	492	5,39	2,99	5,37	Nagy G. anyaga		
7. Hét üzemi széna átlaga	931	134	292	2,18	32	91	447	5,36	2,98	5,37	Vinczeffy anyaga		
8. Fűszecskeska szilázs	227	155	308	1,99	47	74	458	4,52	2,30	4,67	Kota M., 1991.		
Fűszecskeska + 30% szalma	276	107	335	3,13	33	78	457	4,78	2,45	4,66	Kota M., 1991.		
Fűszecskeska+70% kuk.szár	414	75	304	4,03	26	66	528	3,58	1,32	3,88	Kota M., 1991.		
9. Legelő füve VI.4. Tarlója	183	104	249	2,39	19	126	407	3,92	1,64	4,35	Béni B.-Nagy G. anyaga		
10. Évi négy legeltetés tarlónak átlaga	277	87	263	3,02	20	118	412	3,96	1,68	4,38	Béni B.-Nagy G. anyaga		
	348	86	280	3,24	27	100	472	3,89	1,61	4,33			

figyelmet érdemlő nyersfehérje tartalma. Adataink alapján a jól gondozott gyep nyersfehérje tartalma megközelíti a lucernáét, de élettani értéke alapján (KOTA-BENEDEK-VINCZEFFY 1994) annál nagyobb hatású. Ezért a gyep, a legelőn kialakult állatoknak nemcsak élettér és edzőpálya, hanem a legteljesebb értékű tömegtakarmány.

Irodalom

- BAINTNER, K.: 1967. Gazdasági állatok takarmányozása. 2.kiadás. 1-3.k. Mg.Kiadó. Budapest.
- CSUKÁS, Z.: 1952. Takarmányozástan. Mezőgazdasági Kiad. Budapest. p: 1-348.
- HEROLD, L: 1977. Takarmányozás. Mezőgazdasági Kiadó. Budapest. p: 1-546.
- KAKUK, T. - SCHMIDT, J.: 1988. Takarmányozástan. Mezőgazdasági Kiadó. Budapest. p: 1-640 + melléklet
- KOTA, M.: 1983. Rostban dúsított fűszilázs. Nemzetközi Tud. Tanácskozás. Debrecen. p: 55-56.
- KOTA, M.: 1986. A hasznosítások számának hatása a gyep nyersfehérje- és nyersrost-tartalmára. Tiszántúli Mezőgazdasági Napok. DATE kiadvány. Debrecen. p: 109.
- KOTA, M. - BENEDEK, Á. - VINCZEFFY, I.: 1994. A gyep élettani értéke. Természetes Állattartás 4. DATE Kiadvány. Debrecen. p: 67-76.
- KOTA, M. - VINCZEFFY, I.: 1974. A gyep beltartalmi értékei. Agráregyetem Tudományos közleményei. Tom.XIX. Ser.: Rerum Pecuriarum. p: 71-124.
- KOTA, M. - VINCZEFFY, I.: 1990. Az intenzív gyep növényeinek tápértéke. Csukás Emlékkülés. Debrecen. DATE kiadvány. p: 174-182.
- KOTA, M. - VINCZEFFY, I.: 1991. Adatok a fűszilázs tápértékéről. Debreceni Gyepgazdálkodási Napok 9. DATE kiadvány. Debrecen. p: -314.
- KOTA, M. - VINCZEFFY, I.: 1993. Fűkeverékek tápértékének összehasonlítása. Természetes Állattartás. 3. DATE kiadvány. Debrecen. p: 109-118.
- KOTA, M. - VINCZEFFY, I.: 1995. A gyeptermékek tápértékváltozásai. DATE Tudományos Közleményei. Debrecen. p: 43-52.
- NAGY, G.: 1988. A kötött talajú természetes gyepék intenzifikálása altalajlazításos felülvetéssel. Kandidátusi értekezés. Debrecen. p: 159 + 60 o.melléklet.
- NAGY, G.: 1989. Eltérő intenzitású gyepék állattartó képessége. Tormay Emlékkülés. Debrecen. DATE kiadvány. p: 117 + angol összefoglaló.
- NAGY, G.: 1990. A nádképi csenkesz takarmányértéke ősszel. Csukás Emlékkülés. Debrecen. DATE kiadvány. p: 102-107.
- NAGY, G.: 1991. Az eltérő intenzitású gyepék tápértéke. Debreceni Gyepgazdálkodási Napok 9. DATE kiadvány. Debrecen. p: 164-177 + angol összefoglaló.

- NAGY, G.: 1992. A hegyvidéki gyepék terméslehetősége. Debreceni Gyepgazdálkodási Napok. 10. DATE kiadvány. Debrecen. p: 41-51.
- NAGY, G. - VINCZEFFY, I.: 1995. Magyarország gyepének terméslehetősége. DATE Tudományos Közleményei. 31.kötet. p: 275-284.
- SCHMIDT, J.: 1993. Takarmányozástan. Mezőgazda Kiadó. Budapest. p: 1-358.
- VÁRHEGYI, J. - IVÁNY K.: 1991. Fűvek táplálóanyagtartalma a weendei és a detergens analízis szerint eltérő intenzitású természetnél. Debreceni Gyepgazdálkodási Napok 9. DATE. Debrecen. p: 204-208.
- VINCZEFFY, I.: 1973. A gyepre alapozott takarmányozás. DATE kiadvány. 14.sz. p:7-54.
- VINCZEFFY, I. - NAGY, G.: 1994. The contribution of grasslands to the protection of the environment. Pollution and Water Resources. Columbia University Seminar Series in cooperation with Debrecen University of Agricultural Sciences. Hungary. p: 235-259.